

Արմեն ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

**ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԳԱՎԱՌԻ XIXդ. 70-ական թթ.
 ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՆՈՐԱՀԱՅՏ
 ԱՐԽԻՎԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ**

Շարունակելով «Արխիվային փաստաթղթերն Ալեքսանդրապոլի գավառի ժողովրդագրական դրության մասին» շարքը, ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀ կենտրոնի կողմից հրատարակվող «Գիտական աշխատություններ» հանդեսի սույն համարում ընթերցողի ուշադրությանն ենք ներկայացնում ժողովրդագրական հիմնախնդիրներին վերաբերող արխիվային նոր փաստաթղթեր, որոնք մեր կարծիքով կարևորագույն տեղեկություններ են պարունակում XIXդ. 70-ական թթ. Ալեքսանդրապոլի գավառի բնակավայրերի քանակի, բնակչության ազգային ու դասակարգային կազմի, նրա կենսաբանական ու մեխանիկական շարժերի և այլնի մասին: Հրատարակվող փաստաթղթերն իրենց անխուսափելի բացթողումներով ու թերացումներով հանդերձ (աշխարհագրի մեջ չեն մտել արտոնյալ դասակարգերն ու ոչ պետական հողերի վրա բնակվողները, կա նորածինների, փոքրահասակների և հատկապես մահացածների ու գավառից հեռացածների ակնբախ բերհաշվառում) ուսումնասիրողներին հարուստ նյութ կտան Ալեքսանդրապոլի և համանուն գավառի XIXդ. 70-ական թթ. ժողովրդագրության վերաբերյալ:

Հավաքածուում ընդգրկված փաստաթղթերն ընտրված են «Կամերալ ցուցակագրում» ֆունդից և վերաբերում են Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի 1873թ. կամերալ ցուցակագրմանը (ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187): Բացառություն է միայն վերջին աղյուսակը, որ կազմվել է մեր կողմից Ալեքսանդրապոլի գավառի Փամբակի տեղամասի 1859-1869թթ. (ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 123, թթ. 1-586) և Շորագյալի տեղամասի 1859-1872թթ. կամերալ ցուցակագրումների (ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 124, թթ. 1-662) հաղորդած տվյալների հիման վրա: Հրատարակվող փաստաթղթերը, որ նախատեսված են ինչպես մասնագետ-պատմաբանների, այնպես էլ ընթերցող լայն հասարակության համար, ավելի դյուրամարս դարձնելու նպատակով ընթերցողի ուշադրությանն ենք ներկայացնում երկու մեծ գլուխներով՝ «Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի կամերալ ցուցակագրում» (10 աղյուսակներ) և «Վիճակագրական տեղեկություններ կամերալ ցուցակագրմանը նախորդած մեկ տասնամյակի ընթացքում Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառում բնակչության ներքին և արտաքին տեղաշարժի մասին» (18 աղյուսակներ):

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԳԱՎԱՌԻ ԿԱՄԵՐԱԼ
 ՑՈՒՑԱԿԱԳՐՈՒՄ 1873Թ.¹**

**Ալեքսանդրապոլ քաղաքի էթնոժողովրդագրական դրությունը
 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով**

աղյուսակ 1

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	3340	9889	9107	18996	94.6
պարսիկ	98	320	273	593	2.8
հույն	58	157	160	317	1.6
ռուս	27	39	17	56	0.9
հրեա	3	9	5	14	0.1
ԸՆԴԱՍՏԵՆԸ	3526	10414	9562	19976	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Ձեռագիր:

¹ Կամերալ ցուցակագրումն անցկացվել է 1873թ., սակայն մատյանները վերջնական կազմվել ու Երևանի նահանգային վիճակագրական վարչություն են հանձնվել միայն 1875թ. հունվարին (Տե՛ս Эриванская казенная палата. Камеральное описание Александропольского уезда, Эриванской губернии, ՀԱԱ ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187):

Ալեքսանդրապոլ քաղաքի կրոնադավանաբանական պատկերը
1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 2

դավանանքը	ընտանիք	ար.	իգ.	ընդամենը	%
հայ առաքելական	3295	9750	8992	18742	93.3
հայ կաթոլիկ	45	139	115	254	1.3
ուղղափառ	83	190	177	367	2.45
մոլդկան (ռուս)	2	6	--	6	0.05
շիա մահմեդական	98	320	273	593	2.8
մովսիսական	3	9	5	14	0.1
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	3526	10414	9562	19976	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Ա

աղյուսակ 3

գյուղերը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգությունը	դավանանքը
1. Աղին	80	392	360	752	հայ	հայ առաքելական
2. Ախուլի	33	172	149	321	--/--	--/--
3. Աղիյանան	42	195	188	383	--/--	--/--
4. Ալախբիլիսա	29	122	109	231	հույն	ուղղափառ
5. Այիսան	25	114	116	230	հայ	հայ առաքելական
6. Մեծ Արքիվալի	75	391	319	710	--/--	--/--
7. Փոքր Արքիվալի	56	228	209	437	--/--	--/--
8. 3-րդ Արքիվալի	65	292	269	561	--/--	--/--
9. Արմաթի	52	230	210	440	--/--	--/--
10. Արթիկ	270	1247	1112	2359	--/--	--/--
11. Աղբիլիսա	46	208	206	414	--/--	--/--
12. Ավդիբեկ	89	433	338	771	--/--	--/--
13. Աղբուլաղ	87	410	358	768	--/--	--/--
14. Համամյի	243	1273	1102	2375	--/--	--/--
15. Արջուտ	40	191	166	357	պարսիկ	շիա մահմեդական
16. Բազարխանա	54	235	240	475	հայ	հայ առաքելական
	17	79	79	158	հայ	հայ կաթոլիկ
17. Բանդևան	57	265	236	501	հայ	հայ առաքելական
18. Մեծ Բաշգյուղ	68	296	302	598	--/--	--/--
19. Փոքր Բաշգյուղ	19	90	77	167	--/--	--/--
20. Բայանդուր	74	312	270	582	հայ	հայ առաքելական
	52	187	179	366	հույն	ուղղափառ
21. Փոքր Բեքանդ	101	418	364	782	հայ	հայ առաքելական
22. Մեծ Բեքանդ	196	924	769	1693	--/--	--/--
23. Բողազբեհան	68	286	281	567	--/--	--/--
24. Բոզդողան	84	343	315	658	--/--	--/--
25. Չոլի ²	36	178	167	345	--/--	--/--
26. Բոզլոխառ	21	134	140	274	--/--	--/--
27. Բոզիքենդ	118	674	512	1186	--/--	--/--
28. Բարուլի	43	182	184	366	--/--	--/--
29. Բզովդալ	23	124	108	232	--/--	--/--
30. Բողդաշեն	30	115	70	185	--/--	--/--
31. Վարդանլի	30	143	114	257	հայ	հայ առաքելական
	58	187	156	343	պարսիկ	շիա մահմեդական
32. Վարդնով	131	531	513	1044	հայ	հայ առաքելական

² Արխիվային փաստաթղթերում և մասնագիտական գրականության մեջ գյուղը հանդիպում է նաև Բոստանչի-Խարաբա անունով (Մանրամասն տե՛ս Ա. Հայրապետյան, Արևելյան Օժիտի XIX դարի առաջին կեսին, Գյումրի, 2005: Նաև՝ «Հայկական ՍՍՀ վարչատեղիտորքի պաշտոնները» առ 1 հունվարի 1976թ., հրատ. 5, Եր., 1976:)

33. Վոսկրեսենովկա	88	295	313	608	ռուս	դուխորո մոլեկան հայ առաքելական մովսիսական
	12	39	39	78	ռուս	
	5	9	5	14	հայ	
	3	13	11	24	հրեա	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	2620	11957	10655	22612		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, թթ. 1-853: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Բ

աղյուսակ 4

գյուղերը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
1. Օրթաքիլիսա	47	228	195	423	հայ	հայ առաքելական
2. Փալուքի	43	180	187	367	հայ	հայ կաթոլիկ
3. Փամայ	33	162	130	292	եզդի	արևապաշտ
4. Սարիբաշ	30	125	108	233	հայ	հայ առաքելական
5. Փյրքիբան	27	114	100	214	--/--	--/--
6. Մեծ Սարիար	48	215	228	443	--/--	--/--
7. Փոքր Սարիար	32	139	141	280	--/--	--/--
8. Սոգուքի	178	786	779	1565	հայ	հայ առաքելական
	5	22	21	43	հայ	հայ կաթոլիկ
9. Սոնգուռլի	59	264	257	521	հայ	հայ առաքելական
10. Սվանկերդի	95	401	410	811	--/--	--/--
11. Սամոլի	17	90	75	165	--/--	--/--
12. Սարայ	63	301	238	539	պարսիկ	շիա մահմեդական
13. Սարմուսաղլի	43	248	182	430	հայ	հայ առաքելական
14. Սպիտակ	36	170	146	316	--/--	--/--
15. Մխիմադան ³	45	112	113	225	հույն	ուղղափառ
16. Թափաղոլյակ	88	330	295	625	հայ	հայ կաթոլիկ
17. Թաքնայի	32	219	183	402	հայ	հայ առաքելական
18. Թալիբոլի	32	156	153	309	--/--	--/--
19. Տաշղայա	75	329	293	622	--/--	--/--
20. Տավյանդշլաղ	119	459	414	873	--/--	--/--
21. Թոմարտաշ	61	282	274	556	--/--	--/--
22. Թոփառլի	66	288	281	569	--/--	--/--
23. Թափանլի	40	212	199	411	--/--	--/--
24.Տիտոյ-Խարարա	18	81	62	143	հայ	հայ կաթոլիկ
25. Խանվայի	19	84	101	185	հայ	հայ առաքելական
26. Հոռոմ	211	756	665	1421	--/--	--/--
27. Խաչաքիլիսա	29	157	136	293	--/--	--/--
28. Կանջուղազ	33	164	131	295	թաթար	շիա մահմեդական
29. Ըզիլար	65	331	296	627	հայ	հայ առաքելական
30. Չրախի	81	425	411	836	--/--	--/--
31. Չիրայիլի	63	257	208	465	--/--	--/--
32. Չոթուր	35	175	188	363	--/--	--/--
33. Շիրվանջուղ	137	620	582	1202	--/--	--/--
34. Շիշբափա	33	146	135	281	հայ	հայ կաթոլիկ
35. Յաղուրի	59	345	298	643	հայ	հայ առաքելական
36. Ջառջառիս	65	258	193	441	եզդի	արևապաշտ
37.Հայկական Փամայ	34	168	155	323	հայ	հայ առաքելական
38. Մեծ Ջամշու	19	105	91	196	եզդի	արևապաշտ
39. Փոքր Ջամշու	19	89	68	157	--/--	--/--
40. Բարբուլաղ	21	106	87	193	--/--	--/--
41. Դոնդաղազ	30	175	148	323	--/--	--/--

³ Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի շարքում Մխիմադանը (հանքափորների գյուղ) հիշատակվում է միայն 1873թ. կամերալ ցուցակագրման ժամանակ (Տե՛ս ՀԱԱ, ֆ. 93, ց. 1, գ. 185):

42. Չորանգերաքնագ	33	166	150	316	--/--	--/--
43. Քուրիբորոզ	57	262	209	471	--/--	--/--
44. Միրաք	66	281	291	572	--/--	--/--
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	2441	10983	9997	20980		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 185, թթ. 1-822: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Գ.

աղյուսակ 5

գյուղերը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգությունը	դավանանքը
1. Կապա	44	174	182	356	հայ	հայ առաքելական
2. Ղափլի	103	490	466	956	--/--	--/--
3. Փոքր Ղարաքիլիսա ⁴	222	854	781	1635	հայ	հայ առաքելական
	82	337	304	641	հայ	հայ կաթոլիկ
4. Փոքր Ղարաքիլիսա 3-րդ	22	116	88	204	հայ	հայ առաքելական
5. Աեղաչ	31	145	131	276	--/--	--/--
6. Մեծ Քեթի	63	314	270	584	--/--	--/--
7. Փոքր Քեթի	31	140	135	275	--/--	--/--
8. Քեչիշքենդ	27	114	104	218	--/--	--/--
9. Ղզրքիլիսա 1-ին	96	368	350	718	--/--	--/--
10. Ղզրքիլիսա 2-րդ	29	123	132	255	--/--	--/--
11. Ղզրդոչ	51	230	208	438	--/--	--/--
12. Ղիչաղ	39	224	191	415	--/--	--/--
13. Փոքր Ղրդխ	31	150	167	317	հայ	հայ կաթոլիկ
14. Ղրդխղազիքուման	72	316	299	615	հայ	հայ առաքելական
15. Ղոնախղոման	90	371	404	775	--/--	--/--
16. Ղուլիջան	51	228	185	413	հայ	հայ առաքելական
	2	7	9	16	պարսիկ	շիա մահմեդական
17. Ղուքնիղշաղ	19	70	75	145	հայ	հայ առաքելական
18. Կեֆյու	20	104	102	206	--/--	--/--
19. Ղայթախչի	106	534	466	1000	--/--	--/--
20. Ղարաբոյա	31	216	171	387	--/--	--/--
21. Մեծ Ղարաքիլիսա	229	1098	911	2009	հայ	հայ առաքելական
	3	5	3	8	ռուս	ուղղափառ
22. Ղարալ	83	418	327	745	հայ	հայ առաքելական
23. Ղաչաղան	41	238	195	433	--/--	--/--
24. Ղզորան	30	94	74	168	թաթար	շիա մահմեդական
25. Ղշաղ	85	458	314	772	հայ	հայ առաքելական
26. Ղուրսալի	62	254	191	445	թաթար	շիա մահմեդական
27. Գյուլիջա	38	258	223	481	հայ	հայ առաքելական
28. Գյոյ Յոխուշ	28	120	120	240	--/--	--/--
29. Քոռաղբյուր	30	155	139	294	հայ	հայ կաթոլիկ
30. Մահմուտջուղ	123	565	454	1019	հայ	հայ առաքելական
31. Մանջուխի	40	180	189	369	--/--	--/--
32. Մեիլքենդ	58	278	268	546	--/--	--/--
33. Մեջիսլի	100	379	353	732	--/--	--/--
34. Մոլլա-Գյուկչա	113	506	425	931	--/--	--/--
35. Մասուղի	33	215	196	411	հայ	հայ կաթոլիկ
36. Նայբանդ	63	319	300	619	հայ	հայ առաքելական
37. Նիկիտիմո	99	358	351	709	ռուս	մոլոկան
38. Նորաշեն	79	360	318	678	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	2599	11883	10571	22454		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 186, թթ. 1-870: Բնագիր: Չեռագիր:

⁴ Արխիվային փաստաթղթերում և մասնագիտական գրականության մեջ գյուղը հանդիպում է նաև Նրդի Ղարաքիլիսա անունով (Մանրամասն տե՛ս Տեղագրական պատասխիկներ. Արևելեան մասն Շիրակայ, Արևելյան մասնու, թիւ 15, 1 օգոստոսի, Չմիտնիա, 1898, 28-րդ տարի, էջ 584):

Երևանի նահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակավայրերի
1873թ. կամերալ ցուցակագրում. Մաս Դ

աղյուսակ 6

գյուղերը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
1. Հաջինագար-Ղուլի	100	432	368	800	հայ	հայ առաքելական
2. Ղուլթաթ	54	241	232	473	հայ	հայ առաքելական
3. Գյուրջի-Յոլ	1	7	6	13	քուրդ	սունի մահմեդ.
4. Հայկական Գյոզայդարա	31	202	233	435	հայ	հայ առաքելական
5. Թաթարական Գյոզայդարա	38	200	168	368	--/--	--/--
6. Թաթարական Գյոզայդարա	43	218	195	413	պարսիկ	շիա մահմեդական
6. Գյուլիբուլաղ	19	78	73	151	հայ	հայ առաքելական
7. Հաջիխալի	39	158	140	298	--/--	--/--
8. Հաջիդարա	85	416	386	802	--/--	--/--
9. Հալարի	20	89	69	158	թաթար	սունի մահմեդ.
10. Գայլավար	72	321	304	625	--/--	--/--
11. Գոզարան	63	318	354	672	հայ	հայ առաքելական
12. Ղասմալի	50	216	212	428	--/--	--/--
13. Դանադանագիրմազ	57	269	260	529	--/--	--/--
14. Դարբանդ	38	181	160	341	--/--	--/--
15. Դահարի	60	253	223	476	--/--	--/--
16. Ջաջուռ	106	532	479	1011	--/--	--/--
17. Ճյվխանլի	38	180	167	347	--/--	--/--
18. Դիրաքյար	63	290	244	534	--/--	--/--
19. Մեծ Դուզբենդ	145	540	521	1061	--/--	--/--
20. Թաթարական Դուզբենդ	55	190	189	379	պարսիկ	շիա մահմեդական
21. Ջանգիթափա	18	85	78	163	հայ	հայ առաքելական
22. Դարբազ	25	138	98	236	--/--	--/--
23. Դարաքոյ	20	68	67	135	հայ	հայ կաթոլիկ
24. Եզանյար	64	360	301	661	հայ	հայ առաքելական
25. Եսառլ	104	451	388	839	--/--	--/--
26. Ջարինջա	30	141	107	248	հայ	հայ առաքելական
27. Իյլի Դարաքիլիսա	3	11	9	20	քուրդ	սունի մահմեդ.
27. Իյլի Դարաքիլիսա	63	327	303	630	հայ	հայ առաքելական
28. Իյխիարի	100	457	443	900	--/--	--/--
29. Իմիլխանլի	57	296	269	565	--/--	--/--
30. Զյաֆթալի	92	360	305	665	հայ	հայ կաթոլիկ
31. Ղազանչի	81	354	284	638	հայ	հայ առաքելական
32. Ղազարապատ	43	183	170	353	--/--	--/--
33. Ղալուլի Դուզբենդ	36	171	157	328	--/--	--/--
34. Ղալուլի Ղազանչի	38	187	164	351	հայ	հայ կաթոլիկ
35. Ղալուլի Չիֆթալի	25	173	138	311	հայ	հայ առաքելական
36. Զյալալի	35	134	122	256	--/--	--/--
37. Վերին Ղանիջա	68	323	321	644	--/--	--/--
38. Ներքին Ղանիջա	40	206	183	389	--/--	--/--
39. Մեծ Զյալանակ	163	668	671	1339	--/--	--/--
40. Փոքր Զյալանակ	53	193	199	392	--/--	--/--
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	2335	10617	9760	20377		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 187, թթ. 1-817: Բնագիր: Չեռագիր:

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության էթնոժողովրդագրական դրությունը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 7

ազգությունը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	%	գյուղերի քիվը
հայ	8839	40671	36774	77445	88.3	127 (լրիվ), 7 (հույների, պարսիկների, ռուսների, հրեաների և քուրդերի հետ խառը)
պարսիկ	261	1094	953	2047	2.6	4 (լրիվ), 2 (հայերի հետ խառը)
ռուս	202	697	706	1403	2	1(լրիվ), 2 (հայերի և հրեաների հետ խառը)
հույն	126	421	401	822	1.3	2(լրիվ), 1 (հայերի հետ խառը)
հրեա	3	13	11	24	0.04	1(հայերի և ռուսների հետ խառը)
քուրդ	4	18	15	33	0.06	2 (հայերի հետ խառը)
թաթար	217	922	769	1691	2.2	5 (լրիվ)
եզդի	343	1603	1354	2958	3.5	9 (լրիվ)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	9995	45440	40983	86423	100	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության կրոնադավանաբանական պատկերը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 8

դավանանքը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	%	գյուղերի քիվը
հայ առաքելական	8309	38361	34653	73014	83	114 (լրիվ), 10 (հայ կաթոլիկների, սունի և շիա մահմեդականների, դոկտորների, մոլկանների ու մովսիսականների հետ խառը)
հայ կաթոլիկ	530	2310	2121	4431	5.3	10 (լրիվ), 3 (հայ առաքելականների հետ խառը)
ուղղափառ	129	426	404	830	1.3	2 (լրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
արևապաշտ	343	1604	1354	2958	1.2	9 (լրիվ)
մովսիսական	3	13	11	24	0.04	1 (հայ առաքելականների, դոկտորների և մոլկանների հետ խառը)
շիա մահմեդական	386	1606	1349	2955	3.9	7(լրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
սունի մահմեդական	96	428	388	816	0.9	2 (լրիվ), 2 (հայ առաքելականների հետ խառը)
դոկտոր (ռուս)	12	39	39	78	0.16	1 (հայ առաքելականների, մովսիսականների և մոլկանների հետ խառը)
մոլկան (ռուս)	187	653	664	1317	1.9	1(լրիվ), 1 (դոկտորների հայ առաքելականների և մովսիսականների հետ խառը)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	9995	45440	40983	86423	100	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահանգի Ալեքսանդրապոլի գավառի ընդհանուր էթնոժողովրդագրական դրությունը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 9

ազգությունը	ընտանիք	ար.	իգ.	ընդամենը	%
հայ	12179	50560	45881	96441	90.1
պարսիկ	359	1414	1226	2640	2.64
ռուս	229	736	723	1459	1.7
հույն	184	578	561	1139	1.4
հրեա	6	22	16	38	0.04
քուրդ	4	18	15	33	0.02

քաթար	217	922	769	1691	1.6
եզդի	343	1604	1354	2958	2.5
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	13521	55854	50545	106399	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

Երևանի մահանգի Ալեքսանդրասյուրի գավառի ընդհանուր կրոնադավանաբանական պատկերը 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալներով

աղյուսակ 10

դավանանքը	ընտանիք	ար.	իգ.	ընդամենը	%
հայ առաքելական	11604	48111	43645	91758	85.9
հայ կաթոլիկ	575	2449	2236	4685	4.2
ուղղափառ	212	616	581	1197	1.6
արևապաշտ	343	1604	1354	2958	2.5
մովսիսական	6	22	16	38	0.04
շիա մահմեդական	484	1926	1622	3548	3.6
սունի մահմեդական	96	428	388	816	0.7
դոկտոր (ռուս)	12	39	39	78	0.06
մոլոկան (ռուս)	189	659	664	1323	1.4
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	13521	55854	50545	106399	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՍԵՐԱԼ ՅՈՒՅԱԿԱԳՐՄԱՆԸ
ՆԱԽՈՐԴԱԾ ՄԵԿ ՏԱՄՆԱՍՅԱԿԻ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՍՅՈՒՐԻ ԳԱՎԱՌՈՒՄ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ
ՏԵՂԱՇԱՐԺԻ ՄԱՍԻՆ⁵

1863-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրասյուրի գավառի գյուղերից գավառակենտրոն տեղափոխվածներ

աղյուսակ 1

տարեթիվը	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգությունը	դավանանքը
1863թ.	4	9	8	17	հայ	հայ առաքելական
1864թ.	--/--	--/--	--/--	--/--	--/--	--/--
1865թ.	6 1	12 2	15 4	27 6	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1866թ.	2	5	4	9	հայ	հայ առաքելական
1867թ.	9 1	16 2	20 2	36 4	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1868թ.	13 1	25 1	25 1	50 2	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1869թ.	14 1 1	34 4 2	30 3 1	64 7 3	հայ հայ պարսիկ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ շիա մահմեդական
1870թ.	16 1	31 2	36 2	67 4	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1871թ.	10 1	31 1	26 1	57 2	հայ հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ
1872թ.	4	9	9	18	հայ	հայ առաքելական
1873թ.	1	1	2	3	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	86	187	189	376		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Չեռագիր:

⁵ Ալեքսանդրասյուրի գավառում բնակչության ներքին և արտաքին տեղաշարժը ներկայացնող 18 աղյուսակները 1873թ. կամերալ ցուցակագրման տվյալների հիման վրա կազմվել են մեր կողմից:

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղական բնակչության
1863-1873թթ ներքին տեղաշարժը

աղյուսակ 2

ուր են եկել	երբ	որտեղից	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգ.	դավանանքը
Ախուրի	1864թ	Ղոնախորանից	1	2	3	5	հայ	հայ առաքելական
	1870թ	Փոքր Ղարաքիլիսայից	1	11	4	15		
	1870թ	Փոքր Բեքանդից	1	3	3	6		
Աղբուլաղ	1870թ	Մեծ Բեքանդից	1	1	1	2	--/--	--/--
Համանյի	1863թ	Ղալթախյից	1	1	2	3	--/--	--/--
Չոռլի	1868թ	Մեծ Բեքանդից	1	1	2	3	--/--	--/--
	1870թ	Դիրաքլարից	1	2	2	4	--/--	--/--
Բոզյոխուշ	1863թ	Դարբանդից	1	2	4	6	--/--	--/--
	1872թ	Ջելաքկեչուտից	2	4	8	12	--/--	--/--
Բարբլի	1870թ	Ղազարապատից	2	11	11	22	--/--	--/--
Բուղաշեն	1870թ	Հաջիխալիլից	1	5	3	8	--/--	--/--
	1871թ	Ղզըքիլիսայից	2	3	2	5	--/--	--/--
	1873թ	Տալշանդշաղից	2	4	2	6	--/--	--/--
Վուկրեսենկո ԸՆԴԱՄԵՆԸ	1863թ	Նիկիտինոյից	1	2	4	6	ռուս	մոլդկան
			18	52	51	103		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1863-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրապոլ քաղաքից համանուն գավառի
գյուղեր տեղափոխվածներ

աղյուսակ 3

ուր են եկել	երբ	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգությունը	դավանանքը
Աղին	1862թ.	1	2	1	3	հայ	հայ առաքելական
Սվանվերդի	1866թ.	1	4	4	8	--/--	--/--
Բոզյոխուշ	1867թ.	1	1	2	3	--/--	--/--
Մեծ Բեքանդ	1868թ.	1	3	2	5	--/--	--/--
Հայկական Գյուղաքարա	1870թ.	1	2	4	6	--/--	--/--
Ղուքմիդշաղ	1872թ.	1	1	2	3	--/--	--/--
Բուղաշեն	1873թ.	1	2	1	3	--/--	--/--
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		7	15	16	31		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1863-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ գաղթածներ

աղյուսակ 4

երբ	ընտանիք	ար.	իգ.	ընդամենը	ագգությունը	դավանանքը
1863թ.	1	2	1	3	հայ	հայ առաքելական
1864թ.	5	11	6	17	--/--	--/--
1865թ.	9	23	20	43	հայ	հայ առաքելական ուղղափառ
	1	4	3	7	հույն	
1866թ.	8	18	23	41	հայ	հայ առաքելական
1867թ.	9	23	21	44	--/--	--/--
1868թ.	20	41	38	79	հայ	հայ առաքելական շիա մահմեդական ուղղափառ
	1	3	2	5	պարսիկ	
	1	2	1	3	հույն	
1869թ.	27	67	62	129	հայ	հայ առաքելական հայ կաթոլիկ ուղղափառ
	2	7	4	11	հայ	
1870թ.	1	2	--	2	հույն	հայ առաքելական
	9	23	21	44	հայ	
1871թ.	3	8	6	14	հայ	հայ առաքելական ուղղափառ
	3	13	9	22	հույն	
1872թ.	4	8	9	17	հայ	հայ առաքելական շիա մահմեդական ուղղափառ
	1	1	1	2	պարսիկ	
	1	2	1	3	հույն	

1873թ.	2	8	6	14	հայ	հայ առաքելական
ԸՆԴ.	108	266	234	500		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, թթ. 1-760: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր գաղթածներ

աղյուսակ 5

ուր են եկել	եղբ	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ագգությունը	դավանանքը
Ադիյաման	1864թ.	1	3	3	6	հայ	հայ առաքելական
Արքիկ	1870թ.	1	4	4	8	--/--	--/--
Համամի	1864թ.	1	2	7	9	--/--	--/--
Բոզդողան	1863թ.	2	8	4	12	--/--	--/--
Մեծ Բեքանդ	1870թ.	1	1	2	3	--/--	--/--
Բաբոյի	1862թ.	1	1	3	4	--/--	--/--
Բողդաշեն	1870թ.	3	12	5	17	--/--	--/--
Օրթաքիլիսա	1871թ.	1	3	2	5	--/--	--/--
Սարիբաշ	1864թ.	1	2	4	6	--/--	--/--
Սվանվերդի	1864թ.	2	5	5	10	--/--	--/--
Տաշդալա	1871թ.	5	16	13	29	--/--	--/--
Տալշանդշաղ	1869թ.	7	16	13	29	--/--	--/--
Թոփառլի	1873թ.	1	4	4	8	--/--	--/--
Չրախի	1868թ.	1	5	2	7	--/--	--/--
Շիրվանջուղ	1863թ.	9	27	23	50	--/--	--/--
	1866թ.	1	4	4	8	--/--	--/--
	1871թ.	3	10	14	24	--/--	--/--
Շիշբափա	1862թ.	2	3	3	6	հայ	հայ կաթոլիկ
Հայկ. Փամպ	1871թ.	4	17	12	29	հայ	հայ առաքելական
Փոքր Ջամշու	1871թ.	2	6	3	9	եզդի	արևապաշտ
Դզրոլոչ	1870թ.	3	9	6	15	հայ	հայ առաքելական
Դութնիդշաղ	1872թ.	2	9	6	15	--/--	--/--
Գյուլիջա	1864թ.	1	2	5	7	--/--	--/--
Մեջիսլի	1868թ.	1	2	1	3	--/--	--/--
Մոլլա-Գյուլչա	1862թ.	2	3	4	7	--/--	--/--
Սասուլի	1871թ.	1	5	3	8	հայ	հայ կաթոլիկ
Նորաշեն	1869թ.	2	5	5	10	հայ	հայ առաքելական
Հայկական Գյուլաղարա	1869թ.	1	1	1	2	--/--	--/--
Թաթարական Գյուլաղարա	1869թ.	5	22	18	40	պարսիկ	շիա մահմեդական
Ջարինջա	1869թ.	7	32	28	60	հայ	հայ առաքելական
Իմիլիսանլի	1869թ.	1	2	2	4	--/--	--/--
Դայրուլի-Դա-գանչի	1869թ.	1	5	3	8	հայ	հայ կաթոլիկ
ԸՆԴԱՍԵՆԸ		76	246	212	458		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներն ըստ տարեթվերի

աղյուսակ 6

տարեթիվը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
1862թ.	5	7	10	17	2.7
1863թ.	12	37	28	65	6.5
1864թ.	11	25	30	55	6
1865թ.	10	27	23	50	5.5
1866թ.	9	22	27	49	4.9

1867թ.	9	23	21	44	4.8
1868թ.	24	53	44	97	13
1869թ.	54	159	136	295	29.4
1870թ.	17	49	38	87	9.2
1871թ.	22	78	62	140	12
1872թ.	8	12	10	22	1.6
1873թ.	3	12	10	22	1.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Ձեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 7

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	168	457	408	865	91.3
հույն	7	23	14	37	3.8
սարախի	7	26	21	47	3.8
եզդի	2	6	3	9	1.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Ձեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Թուրքիայից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 8

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	162	437	395	832	88
հայ կաթոլիկ	6	20	13	33	3.3
ուղղափառ	7	23	14	37	3.8
շիա մահմեդական	7	26	21	47	3.8
արևապաշտ	2	6	3	9	1.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	184	512	446	958	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Ձեռագիր:

1864-1870թթ. ընթացքում Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառ գաղթածներ

աղյուսակ 9

ուր են եկել	երբ	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
Ալեքսանդրապոլ քաղաք	1864թ.	3	8	3	11	հայ	հայ առաքելական
	1865թ.	1	2	3	5	--/--	--/--
	1865թ.	1	1	2	3	սարախի	շիա մահմեդական
	1868թ.	3	4	5	9	--/--	--/--
Թաթարական Դուզքենդ	1870թ.	3	5	10	15	սարախի	շիա մահմեդական
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		11	20	23	43		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184, 187: Բնագիր: Ձեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներ

աղյուսակ 10

որտեղից	երբ	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգությունը	դավանանքը
Ալավերդուց	1872թ.	1	6	1	7	հույն	ուղղափառ
Ախալցխայից	1864թ.	3	4	6	10	հայ	հայ առաքելական
	1867թ.	1	6	2	8	--/--	--/--
	1868թ.	1	3	4	7	հայ	հայ կաթոլիկ
	1868թ.	5	10	9	19	հայ	հայ առաքելական
	1869թ.	2	3	3	6	--/--	--/--
	1870թ.	6	13	13	26	--/--	--/--

Ախաբալաբից	1865թ.	1	1	---	1	հայ	հայ առաքելական
	1867թ.	2	4	8	12	--/--	--/--
	1868թ.	4	4	8	12	--/--	--/--
	1870թ.	2	3	2	5	--/--	--/--
	1871թ.	4	7	7	14	--/--	--/--
Երևանից	1864թ.	2	3	7	10	պարսիկ	շիա մահմեդական
	1873թ.	1	4	3	7	հայ	հայ առաքելական
Էջմիածնի գավառից	1867թ.	2	3	4	7	հայ	հայ առաքելական
	1868թ.	3	9	12	21	--/--	--/--
	1869թ.	1	1	2	3	--/--	--/--
	1870թ.	2	2	5	7	--/--	--/--
	1871թ.	1	2	4	6	--/--	--/--
Թիֆլիսից	1862թ.	1	3	2	5	հայ	հայ առաքելական
	1864թ.	2	3	3	6	--/--	--/--
	1867թ.	1	2	4	6	--/--	--/--
	1868թ.	1	2	4	6	հույն	ուղղափառ
	1869թ.	1	4	2	6	հայ	հայ առաքելական
	1869թ.	1	1	2	3	հույն	ուղղափառ
1871թ.	1	1	2	3	հայ	հայ առաքելական	
Լոռու պրիստավությունից	1869թ.	2	5	4	9	հայ	հայ առաքելական
	1870թ.	3	4	5	9	--/--	--/--
Նախիջևանից	1863թ.	2	6	6	12	հույն	ուղղափառ
Նոր Բայազետից	1867թ.	1	1	1	2	հայ	հայ առաքելական
Շիրվանից	1868թ.	1	2	2	4	պարսիկ	շիա մահմեդական
	1869թ.	1	2	3	5	--/--	--/--
Շուշիից	1865թ.	1	1	1	2	հայ	հայ առաքելական
	1868թ.	1	2	1	3	--/--	--/--
ԸՆԴԱՍԵՆԸ		64	127	142	269		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 11

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	158	354	340	694	87.7
հույն	12	38	27	65	6.7
պարսիկ	10	16	22	38	5.5
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	180	408	389	797	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 12

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	155	344	332	676	86
հայ կաթոլիկ	3	10	8	18	1.7
ուղղափառ	12	38	27	65	6.7
շիա մահմեդական	10	16	22	38	5.5
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	180	408	389	797	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 184: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներ

աղյուսակ 13

դրույնից	եթբ	ուր են եկել	ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգ.	դավանանքը
Ախալցխայի գավառից	1868թ	Ղալոյի-Ղազանչի	1	5	5	10	հայ	հայ կաթոլիկ
	1869թ	Տիտոյ Խարաբա	1	2	2	4	հայ	--/--

Բորչալուի տեղամասից	1862թ 1870թ	Սարալ Թաթարական Գյուղադարա	1 5	4 21	2 17	6 38	պարսիկ պարսիկ	շիա մահմեդ. շիա մահմեդ.
Երևանի գավառից	1864թ 1865թ	Շիրվանցուղ Բարբուլաղ	1 7	5 41	2 35	7 76	հայ եզդի	հայ առաքել. արևապաշտ
Էջմիածնի գավառից	1864թ	Բարբուլաղ	4	15	12	27	եզդի	արևապաշտ
	1864թ	Ղոնդաղասազ	3	16	13	29	--/--	--/--
	1868թ	Շիրվանցուղ	1	10	8	18	հայ	հայ առաքել.
	1870թ	Արջուտ	1	4	3	7	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1870թ 1871թ	Սվանվերդի Փոքր Չոմշլու	1 1	5 4	3 5	8 9	հայ եզդի	հայ առաքել. արևապաշտ
Թիֆլիսի գավառից	1867թ	Վոսկրեսենկո	1	5	4	9	հրեա	մովսիսական
	1868թ	Փոքր Չոմշլու	1	8	4	12	եզդի	արևապաշտ
	1870թ	Համամյի	1	2	7	9	հայ	հայ առաքել.
Լոռու տեղամասից	1867թ 1870թ	Մաստուլի Գյուղադարա Հայկական	1 1	6 7	4 3	10 10	հայ հայ	հայ կաթոլիկ հայ առաքել.
Ղազախի գավառից	1862թ	Արջուտ	1	3	3	6	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1865թ	Սարալ	3	9	11	20	--/--	--/--
	1867թ	--/--	2	8	11	19	--/--	--/--
	1869թ	Ղանջուղազ	7	32	24	56	թաթար	շիա մահմեդ.
	1870թ	Արջուտ	1	2	3	5	պարսիկ	շիա մահմեդ.
	1870թ 1872թ	Քեշիշքենդ Արջուտ	3 1	6 3	8 3	14 6	հայ պարսիկ	հայ առաքել. շիա մահմեդ.
Նախիջևանի գավառից	1872թ	Վոսկրեսենկո	1	2	3	5	ռուս	մոլդկան
Նոր Բայազետի գավառից	1862թ	Վոսկրեսենկո	1	2	4	6	ռուս	մոլդկան
	1865թ		1	4	4	8	հայ	հայ առաքել.
ԸՆԴԱՄԵՆԸ			53	231	203	434		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարրեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 14

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	81	270	237	507	61.4
պարսիկ	23	81	81	162	17.4
թաթար	7	32	24	56	5.3
եզդի	18	90	72	162	13.6
ռուս	2	4	7	11	1.5
հրեա	1	5	4	9	0.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	132	482	425	907	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարրեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 15

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	78	257	226	483	59.1
հայ կաթոլիկ	3	13	11	24	2.3
մոլդկան	2	4	7	11	1.5
շիա մահմեդական	30	113	105	218	22.7
մովսիսական	1	5	4	9	0.8
արևապաշտ	18	90	72	162	13.6

ԸՆԴԱՍԵՆԸ	132	482	425	907	100
----------	-----	-----	-----	-----	-----

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ ազգությունների

աղյուսակ 16

ազգությունը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ	239	624	577	1201	76.7
պարսիկ	33	97	103	200	10.6
հույն	12	38	27	65	3.8
քաքար	7	32	24	56	2.2
եզդի	18	90	72	162	5.8
ռուս	2	4	7	11	0.6
հրեա	1	5	4	9	0.3
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	312	890	814	1704	

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ռուսական կայսրության տարբեր շրջաններից, ինչպես նաև Թուրքիայից ու Պարսկաստանից Ալեքսանդրապոլ քաղաք և համանուն գավառի գյուղեր տեղափոխվածներն ըստ դավանանքի

աղյուսակ 17

դավանանքը	ընտանիք	արական	իգական	ընդամենը	%
հայ առաքելական	233	601	558	1159	74.8
հայ կաթոլիկ	6	23	19	42	1.9
ուղղափառ	12	38	27	65	3.8
մոլդկան	2	4	7	11	0.6
չիա մահմեդական	40	129	127	256	12.8
մովսիսական	1	5	4	9	0.3
արևապաշտ	18	90	72	162	5.8
ԸՆԴԱՍԵՆԸ	312	890	814	1704	100

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 183, 184, 185, 186, 187: Բնագիր: Չեռագիր:

1862-1873թթ. ընթացքում Ալեքսանդրապոլի գավառում հիմնադրված գյուղեր

աղյուսակ 18

հիմնադրված գյուղը	տրք	որտեղից են եկել	բնակչության թիվը հիմնադրման պահին					
			ընտ.	ար.	իգ.	ընդ.	ազգ.	դավանանքը
Սպիտակ	1869թ.	Համանիկից	28	16	125	285	հայ	հայ առաք
Գյոյ Յոխուշ	1864թ.	Մեծ Բեքանդից	22	94	86	180	--/--	--/--
Չոռուր	1862թ.	Վարդնովից	30	10	89	193	--/--	--/--
Ջորկանիստ ⁶	1862թ.	Թաքնալիից	10	63	41	104	--/--	--/--
		Իլլի Ղարաքիլիսայից	9	33	28	61	--/--	--/--
		Մեծ Բեքիից	4	29	30	59	--/--	--/--
		Ճգիլարից	3	13	11	24	--/--	--/--
Խանվալի	1862թ.	Դուզբենդից	28	90	118	208	--/--	--/--
Բաշգյուղ	1862թ.	Մեծ Բեքիից	10	60	58	118	--/--	--/--
Սամոլի	1864թ.	Աղքիլիսայից	11	63	49	112	--/--	--/--
Բարոլի	1864թ.	---	28	123	111	234	--/--	--/--
Ալիխան	1866թ.	Ջաջուռից	21	98	90	188	--/--	--/--
Ջարինջա	1870թ.	Ղեղաչից	11	50	40	90	--/--	--/--
	--/--	Փամայից	9	43	37	80	--/--	--/--
Աղդաշ ⁷	1870թ.	Օգրուջայից	6	22	20	42	--/--	--/--

⁶ 1873թ. կամերալ ցուցակագրման մատյաններում գյուղի մասին տեղեկություններ չկան: Հավանաբար 1862թ. վարչական բարեփոխման արդյունքում գյուղը Լոռու գավառակի հետ միասին միացվել է Թիֆլիսի նահանգին:

Հաջիխայի	1867թ.	Ղզրլքիխայից	40	151	147	298	--/--	--/--
Բուրդաշեն	1871թ.	Հաջիխայից	18	78	73	151	--/--	--/--
Տիսոյ-Խարա	1872թ.	Այսպիսայի գավառից	15	57	41	98	հայ	հայ կաթոլիկ
Բզովրայ	1869թ.	Ղշլաղից	15	80	70	150	--/--	--/--
ԸՆԴԱՍԵՆԸ			318	1411	1264	2675		

ՀԱԱ Ֆոնդ 93, ցուցակ 1, գործ 123, քր. 1-586, գործ 124, քր. 1-662: Բնագիր: Չեռագիր:

ДЕМОГРАФИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ АЛЕКСАНДРОПОЛЬСКОГО УЕЗДА 70-х ГОДОВ XIX в. ПО НОВОЯВЛЕННЫМ АРХИВНЫМ ДОКУМЕНТАМ

___ Резюме ___

___ А. Айрапетян ___

Публикуемые документы, предназначенные как для специалистов-историков, так и для широкого круга читателей, со всеми своими объективными недостатками (пропусками), представляют богатый материал демографического состояния Александропольского уезда 70-х гг. XIX века.

Представленные документы выбраны из фонда 93 “Камеральное описание” Национального архива Армении и относятся к камеральному описанию Александропольского уезда 1873г.. Чтобы проведенный материал был более доступным, представляется читателю в двух частях: “Камеральное описание Александропольского уезда Ереванской губернии 1873г.” и “Статистические данные о внутренних и внешних передвижениях населения Александропольского уезда в течении десятилетия до переписи 1873г.”.

⁷ Աղդաշ գյուղի մասին ևս 1873թ. կամերալ ցուցակագրման մատյաններում տեղեկություններ չկան: Արխիվային փաստաթղթերը գյուղի հետագա ճակատագրի մասին լռում են: